

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 19/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä yhteisen maatalous- politiikan uudistamista koskevista komission ehdotuksista

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 8 päivänä kesäkuuta 2012 lähettänyt jatkokirjelmän 1. MMM 01.06.2012 yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista komission ehdotuksista asiassa U 69/2011 vp maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- maatalousneuvos Kari Valonen, maa- ja metsätalousministeriö

- professori Jyrki Niemi, MTT Taloustutkimus
- johtaja Seppo Aaltonen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toiminnanjohtaja Jonas Laxåback, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin käsitellyt asiaa tunnuksella E 87/2011 vp, josta valiokunta on antanut lausunnon MmVL 18/2011 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus pääpiirteissään

Yleistä

Komissio julkaisi yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) uudistamista koskevat lainsäädäntöehdotuksensa 12.10.2011. Puolan puheenjohtajakaudella komission ehdotukset käsiteltiin teknisellä tasolla ensimmäisen kerran. Tanskan pj-kaudella asetusehdotukset on luettu läpi toiseen kertaan ja lähes kaikista ehdotuksista on saatu teknisesti kehitetyt puheenjohtajavaltion versiot. Osasta ehdotuksia on saatu myös komission tarkentavia työasiakirjoja. Neuvoston tasolla kes-

kustelussa on siten siirrytty aiempaa yksityiskohtaisempaan käsittelytapaan.

Euroopan parlamentti on aloittanut uudistuksen käsittelyn maatalous- ja maaseudun kehittämisvaliokunnassa. Ensimmäisiä luonnoksia parlamentin mietinnöksi odotetaan kesäkuussa, Euroopan parlamentin jäsenet voinevat esittää mietintöön muutosehdotuksia heinäkuun puoleen väliin saakka ja parlamentin maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunta äänestäneen lopullisesta mietinnöstään vasta loppusyksyllä 2012. Täysistuntokäsittely voi mennä jopa vuoden 2013 puolelle.

Vuosien 2014—2020 rahoituskehystä koskevassa esityksessään komissio esitti, että yhteisen maatalouspolitiikan I ja II pilarin menot jäädytettäisiin nominaalisesti vuoden 2013 tasolle, mikä johtaa yhteisen maatalouspolitiikan menojen osuuden alentumiseen noin yhteen kolmasosaan EU:n kokonaismenoista. Koska rahoituspäätöksillä on hyvin keskeinen merkitys yhteisessä maatalouspolitiikassa, on todennäköistä, että tulevan uudistuksen lopullisesta sisällöstä voidaan päättää vasta, kun ratkaisu tulevista rahoituskehyksistä on tehty.

Rahoituskehysten osalta Tanska on pyrkinyt kaventamaan neuvotteluhaarukkaa mm. kehysten kokonaistason osalta. Neuvottelulaatikkoon on nostettu otsakkeen 2 osalta useita CAP-uudistukseen liittyviä sisältöasioita: suorien tukien jakautuminen jäsenmaiden välillä, tukikatto, rahoituskurimekanismi, viherryttäminen, pilareiden välinen joustavuus, maaseudun kehittämisvarojen jakoperusteet ja yhteisrahoitusprosentit. Rahoituskehyksistä keskustellaan seuraavan kerran Eurooppa-neuvostossa kesäkuun 2012 lopussa.

Uudistuksen tärkeimmät neuvottelukysymykset liittyvät:

- 1) EU:n kokonaan maksamien suorien tukien jakoon jäsenmaiden välillä
- 2) suorien tukien järjestelmän muuttamiseen kohti alueellista tasatukea kaikissa jäsenmaissa
- 3) suorien tukien viherryttämiseen
- 4) sokerin tuotantokiintiöiden poistamiseen ja sen kytkemiseen viinin istutusoikeusjärjestelmän jatkamiseen
- 5) maaseudun kehittämispolitiikan sisältöön ja sen varojen jakoon jäsenmaiden välillä sekä
- 6) komission ehdotusten yksinkertaistamiseen.

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta annettuihin asetusehdotuksiin ehdotetut muutokset ovat pääpiirteissään seuraavat.

1 Suoria tukia koskeva asetus

Aktiiviviljelijän määritelmä

Puheenjohtajamaa ehdottaa kompromissiehdotuksessaan poistettavaksi komission asetusehdotuksesta sen, että suoria tukia ei myönnetä, jos viljelijän vuotuiset suorat tuet ovat vähemmän kuin 5 % hänen muun kuin maataloustoiminnan kokonaistuloistaan edellisenä verovuonna.

Kansallinen varanto

Puheenjohtajamaan ehdottamat muutokset koskien kansallisen varannon perustamista ja käyttöä ovat pitkälti sääntöjä, jotka ovat olleet aiemmin käytössä tai ovat tällä hetkellä voimassa.

Tuki viljelijöille, jotka noudattavat ympäristölle ja ilmastolle suotuisia maatalouden muotoja (ns. viherryttäminen)

Puheenjohtajamaa ehdottaa kompromissiehdotuksessaan, että viljelijät, joiden tukikelpoisen maatalousmaan alasta yli 75 % on nurmella, olisivat oikeutettuja viherryttämistukeen vastaavalla automaattisella tavalla kuin komission ehdotuksessa luonnonmukaista tuotantoa harjoittavat viljelijät.

Viljelijöiden, joilla on maaseudun kehittämisasetuksen (EY) N:o 1698/2005 mukainen ympäristötukisitoumus tai tulevan maaseudun kehittämisasetuksen mukainen ympäristökorvaussitoumus (tai joiden tila on sertifioitu kansallisen tai alueellisen ympäristösertifiointijärjestelmien mukaan), katsottaisiin noudattavan yhtä tai useaa viherryttämistoimea edellyttäen, että nämä sitoumukset ja ympäristösertifiointijärjestelmät täyttävät seuraavat edellytykset:

- a) ne kattavat (koko) tilan;
- b) ne ovat samaa tyyppiä kuin viherryttämistoimet; ja
- c) ne ylittävät viherryttämistoimet ilmasto- ja ympäristöhyötyjen osalta.

Viljelyn monipuolistamisvaatimusta puheenjohtajamaa ehdottaa muutettavaksi siten, että alaraja toimen toteuttamiselle olisi komission ehdottaman 3 ha:n sijaan 10 ha. Pääkasvia ei saisi olla enempää kuin 70 % maatalousmaasta eikä kaksi pääkasvia yhdessä saisi kattaa enempää

kuin 95 % maatalousmaasta. Viljelyn monipuolistamisvaatimus ei koskisi kaikkia tiloja.

Kasvilla tarkoitettaisiin kasvitieteellisen luokittelun mukaisesti eri sukuun kuuluvia kasveja. Kuitenkin syys- ja kevätmuotoiset kasvit katsottaisiin eri kasviksi, samoin kesanto. Komissio voisi delegoiduilla säännöksillä lisätä kasvi-tyyppisiä kasvin määritelmään sekä antaa säännöt eri kasvien osuuden tarkasta laskennasta.

Ekologisen alan vaatimukselle asetettaisiin alaraja 10 ha. Ekologiseksi alaksi luettaisiin kesanto, terassit, maisemapiirteet, suojakaistat, joilla ei ole tuotantoa (pois lukien laiduntaminen) ja joilla ei käytetä lannoitteita tai kasvin-suojeluaineita, [alat, joilla ei käytetä typpilannoitteita], [alat, joilla on kerääjäkasveja/kasvi-peite], [alat, joilla on monivuotisia energiakasveja], alat, jotka kuuluvat ilmasto- ja ympäristöhyötyjen osalta viherryttämistoimien yli meneviin maatalouden ympäristötuki- tai -korvausjärjestelmiin ja tietyt metsitetyt alat.

Jäsenvaltiot, joilla on ympäristö- ja ilmastotavoitteita koskeva kansallinen tai alueellinen hoitosuunnitelma, voisivat päättää vähentää ekologisen alan velvoitteesta 7 %:sta enintään 3,5 %-yksikköä.

Komissio voisi delegoiduilla säännöksillä antaa lisäkritereitä ekologisen alan tyypeille ja lisätä ekologiseen alaan hyväksyttäviä aloja.

Komissiolle siirretty säädösvalta ja täytäntöönpanovalta (artiklat 53—56)

Puheenjohtajamaa ehdottaa, että komissiolle annettaisiin valta antaa delegoituja säädöksiä määrittämättömän ajan sijaan seitsemäksi vuodeksi.

Kaikkiin asetuksen niihin artikloihin, joissa annetaan komissiolle valtuutta antaa delegoituja säädöksiä, puheenjohtajamaa ehdottaa säädösvalan siirron perusteiden tarkempaa kirjaamista.

Komission näkemyksiä viherryttämisestä (9891/12)

Komissio on julkaissut 11.5.2012 asiakirjan (9891/12), joka on komission vastaantulo jäsenmaiden viherryttämistä koskevien muutosesitysten johdosta. Komission näkemyksen mukaan

tietyin edellytyksin voitaisiin katsoa, että ympäristökorvaus- ja sertifiointijärjestelmiin osallistuvat tilat voivat osallistumisen perusteella täyttää yhden tai useamman viherryttämistuen ehton.

Pysyvän nurmen alaan voitaisiin hyväksyä myös alueita, joilla ei-ruohomaiset kasvit ovat vallitsevia, mutta jotka silti soveltuvat laiduntamiseen alueen perinteisen viljelykäytännön mukaisesti.

Viljelyn monipuolistamisvaatimuksessa maatalousmaalla alaraja toimenpiteestä vapautumiseen olisi 3—10 ha (komission alkuperäisessä ehdotuksessa 3 ha). Toimenpiteestä vapautettaisiin alle 50 ha:n tilat, joilla merkittävä osuus pinta-alasta on nurmea tai kesantoa. Jos tilalla on enemmän kuin kolme kasvia, voitaisiin kasvi-kohtaisesta 5 %:n minimalialasta joustaa kolmanesta kasvista alkaen.

Komission työasiakirjojen keskeinen sisältö

Kasvin määritelmä (Suorien tukien asetuksen 30 artiklan 2 kohta), asiakirja (8792/12)

Asiakirjassa kuvataan, mikä olisi viherryttämistoimenpiteessä "viljelyn monipuolistaminen" tarkoitetun kasvin määritelmä.

Pilarien I ja II väliset linkit viherryttämiseen liittyen (Suorien tukien asetuksen 30—32 artiklat, horisontaalasetuksen liitteet I ja II, maaseutuasetuksen 29—31 artiklat).

Asiakirjassa kuvataan, miten viherryttämistoimet linkittyisivät ympäristökorvauksen perustasoon. Täydentävät ehdot ja viherryttämistoimet muodostaisivat uuden ja nykyistä korkeamman perustason maatalouden ympäristökorvauksille.

2 Yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva aset-

Yhteistä markkinajärjestelyä koskevassa asetus-ehdotuksessa säädetään maatalouden yhteisestä markkinajärjestelystä ja tiettyjä maatalous- ja puutarhatuotteita koskevista erityissäännöksistä. Asetuksessa ei ole suuria muutoksia aiemman asetuksen (EY) No 1234/2007. Markkina-

toimenpiteet, sokerin kiintiöjärjestelmän lakauttamista lukuun ottamatta, pääsääntöisesti säilyisivät käytössä.

Tuottajaorganisaatioiden hyväksymiseen esitetään myös muutoksia komission alkuperäiseen ehdotukseen.

Käytyjen keskustelujen perusteella sekä neuvostossa että Euroopan parlamentissa on todennäköistä, että viinin istutusoikeuksien jatkosta sekä sokerikiintiöiden jatkamisesta tehtävät päätökset kytketään yhteen. On todennäköistä, että molempia järjestelmiä tullaan jatkamaan.

3 Erillinen komission ehdotus neuvoston asetukseksi maatalouden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä (KOM(2011) 629 lopullinen)

Komission ehdotusta ei ole käsitelty, koska se liittyy läheisesti Lissabonin sopimuksesta päätöksentekomenettelyihin seuraaviin muutoksiin.

4 Maaseudun kehittämistä koskeva aset

Puheenjohtajiston kompromissiehdotuksen keskeinen sisältö

Yleistä

Muotoiluja on tehty asetusehdotuksen yksinkertaistamiseksi ja selventämiseksi.

Luonnonhaittakorvaukset

Luonnonhaittakorvausten uudistaminen on erittäin herkkä aihe asetusehdotuksessa. Puheenjohtajisto on vienyt näiden artiklojen muotoilut maatalouden erityiskomitean käsittelyyn lisäohjeistuksen saamiseksi. Suomen kannalta komission esitys ilmastokriteereineen ja korvaustasoi-neen on hyvä, joskin ehdotettu hienosäätö on tarpeeton.

Luonnonhaittakorvausjärjestelmän uudistus on kuitenkin monelle maalle hyvin vaikea, sillä uudet kriteerit muuttaisivat merkittävästi nykyisiä LFA-aluejakoja monessa maassa. Kompro-

missiin pääsemiseksi puheenjohtajamaa on ehdottanut esitettyyn LAU2-luokitteluun joustoa.

5 Horisontaaliasetus

Puheenjohtajavaltio on antanut maaliskuun lopun ja toukokuun lopun välillä kolme kompromissiesitystä. Kaikki esitykset ovat asiakirjassa 9751/12. Tilaneuvontaa, yhdenmukista hallinto- ja valvontajärjestelmää (IACS) sekä täydentäviä ehtoja koskevat kompromissiesitykset ovat asiakirjassa 9753/12. Kompromissiesitykset sisältävät sekä teknisiä että sisällöllisiä muutoksia. Seuraamuksia koskevista artikloista esitykset annetaan myöhemmin.

Artiklassa 12 (tilaneuvontajärjestelmä) puheenjohtajavaltion ehdotuksena on, että komission pakollisiksi ehdottamat neuvontakohteet, jotka liittyvät ilmastomuutokseen, luonnon monimuotoisuuteen, vesiensuojeluun, eläin- ja kasvitautien ilmoittamiseen ja innovaatioihin sekä pienten tilojen taloudelliseen neuvontaan, voisivat olla jäsenmaiden vapaaehtoisesti sovellettavissa.

Artiklassa 93 (täydentävien ehtojen säännöt) puheenjohtajavaltion ehdotuksena on, että teksti vesipuitedirektiivin liittämisestä täydentäviin ehtoihin poistettaisiin. Sen sijaan ehdotetaan neuvoston pöytäkirjaan lausumaa, kun asetus on hyväksytty. Lausumassa komissiota pyydetäisiin antamaan lainsäädäntöehdotus vesipuitedirektiivin viljelijöihin suoraan sovellettavien vaatimusten liittämisestä täydentäviin ehtoihin sen jälkeen, kun kaikki jäsenmaat ovat toimeenpanneet direktiivin.

Liitteessä II (täydentävien ehtojen säännöt) puheenjohtajavaltion ehdotuksena on, että toimenpidevaatimuksiin GAEC 6 (maan orgaanisen aineksen säilyttäminen ja sängenpolttokielto) ja GAEC 7 (kosteikkojen ja hiilirikkaiden maiden suojelu mukaan lukien ensimmäisen kynnön kielto) sisällytettäisiin alaviitteet, joissa määriteltäisiin vähimmäisvaatimukset. GAEC 6:ssa vähimmäisvaatimus olisi sängenpolttokielto ja GAEC 7:ssä ensimmäisen kynnön kielto. Näiden vähimmäisvaatimusten lisäksi jäsenvaltio voisi asettaa lisävaatimuksia. Lisäksi pu-

heenjohtajavaltio ehdottaa, että toimenpidevaatimuksesta GAEC 8 (maisemapiirteet) poistetaan puiden ja pensasaitojen leikkaamiskielto lintujen pesintäaikana. Vaatimus mahdollisista toimenpiteistä tulokaslajien ja tuholaisien torjumiseksi ehdotetaan muutettavaksi vaatimuksiksi mahdollisista toimenpiteistä ei-toivotun kasvillisuuden leviämisen välttämiseksi maatalousmaalla.

Komission työasiakirja vihertämistuen seuraamusten soveltamisesta (8180/12)

Komissio esittää seuraamusten painotusta siten, että lähtökohtaisesti jokaisen vihertämistuen osa-alueen (pysyvä laidun, kasvinvuorottelu ja ekologinen fokusala) osuus kokonaisseuraamuksesta olisi 33,33 %. Komission esimerkkien mukaan kokonaisseuraamusprosentista voi muodostua hyvin korkea ja se vaikuttaa myös muiden tukien kuin vain vihertämistuen määrään.

Jäsenmaat voisivat toteuttaa maan orgaanisen aineksen säilyttämismahdollisuutta (GAEC 6) kolmella eri vaihtoehdolla: jäsenvaltio tunnistaisi erityisen herkeit alueet ja päättäisi tulosten perusteella tilatason toimista (1), tilatason tarkastelu ja toimenpiteiden määrittely (2), kaikille tiloille sama toimenpide, joka ei perustuisi alueen tilakohtaiseen selvitykseen (3). Kansallisen vähimmäisvaatimuksen pitää sisältää sängentolttokielto.

Jäsenmaat voisivat toteuttaa kosteikkojen ja paljon hiiltä sisältävien maiden suojeluvelvoitetta (GAEC 7) kahdella eri vaihtoehdolla: jäsenvaltio kartoittaisi alueet ja tiedottaisi herkeitä alueita viljelijöille (1), jäsenvaltio määrittäisi tilan olosuhteisiin perustuvat vaatimukset (2). Tilatason vähimmäisvaatimuksen pitää sisältää ensimmäisen kynnon kielto.

Valtioneuvoston tarkennetut kannat pääpiirteissään

Yleistä

Valtioneuvoston kirjelmässä U 69/2011 vp otetut kannat ovat edelleen voimassa, mutta komission ehdotusten käsittelyn ja puheenjohtajaval-

tion ehdotusten perusteella kantoja täydennetään ja tarkennetaan seuraavasti:

Yleisesti ottaen puheenjohtajan kompromissiehdotukset ovat kannatettavia ja ne ovat vieneet komission ehdotusten käsittelyä oikeaan suuntaan. Mikäli puheenjohtajan ehdotukset hyväksytään, niillä ratkaistaan useita Suomenkin esille tuomia ongelmakohtia (esim. tukioikeuksien uudelleen muodostaminen).

Suomi pitää perusteltuna yksinkertaistamisehdotusten huomioon ottamista ja katsoo jäsenvaltioiden komissiolle lähettämien yksinkertaistamisehdotusten olevan hyvä pohja jatkokeskustelulle esimerkiksi yhtenäisestä ja nykyistä suuremmasta mittaustoleranssista sekä vain satunnaisotannon tulosten vaikutuksesta valvonnan lisäämiseen ja vähentämiseen sekä vihertämistuen täydentäviä ehtoja vastaavasta valvontamäärästä. Näistä asioista olisi myös perusteltua säätää jo perusasetuksessa.

Suoria tukia koskeva asetus

Suomi katsoo, että jäsenmaille tulisi antaa laaja päätösvalta myönnettäessä tukioikeuksia perustuen kansallisesta varannosta. Suomi kannattaa puheenjohtajamaan kansallista varantoa koskevia muutosehdotuksia, mutta katsoo, että niihin tulisi lisätä varantoperuste, jolla tukioikeuksia voitaisiin myöntää erityistilanteissa.

Suomi suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen portaattaisesta tilakohtaisen suoran tuen enimmäismäärästä. Ehdotusta tulisi kuitenkin yksinkertaistaa esimerkiksi niin, että viljelijän maksamien palkkojen, ml. verot ja työnantajamaksut, vähentämismahdollisuus poistettaisiin. Vastaavasti portaattaisia enimmäismääriä voitaisiin hieman nostaa.

Tuotantosidonnaisten tukien enimmäisprosentin määräytymisessä tulisi voida ottaa huomioon Suomen kansallisesti maksama EU:n lypsylehmäpalkkion osuus.

Viherryttämisen osalta uuden byrokratian ja hallinnollisen lisätaakan välttämiseksi vaihtoehdona komission ehdotukselle Suomen mielestä tulisi tutkia viherryttämistoimien ja täydentävien ehtojen yhdistämistä. Tällöin vältettäisiin ne hallinnolliset ongelmat, joita erillinen viher-

ryttämistuki loisi, ja siksi täydentävien ehtojen vahventaminen tältä osin olisi kannatettava ajatus.

Toisena tutkinnan arvoisena vaihtoehtoisena mallina komission ehdotukselle Suomi katsoo, että jäsenmaiden tulisi valita kaikille EU-maille yhteisestä keinovalikoimasta tietty määrä viherryttämistoimenpiteitä, joita heidän maansa kaikkien viljelijöiden olisi noudatettava. Tällä tavoin viherryttämistoimenpiteet voitaisiin saada paremmin paikallisiin olosuhteisiin soveltuviksi ja niistä saataisiin paras mahdollinen ympäristöhyöty.

Komission esittämiä viherryttämistoimia tulisi Suomen mielestä joka tapauksessa yksinkertaistaa niin, että

- viljelyn monipuolistamisvaatimuksessa ehtona LFA-alueella olisi kahden kasvin viljely komission esittämän kolmen kasvin vaatimuksen sijaan

- tilan pinta-alan alarajan toimenpiteelle tulisi olla kolmea hehtaaria korkeampi, esimerkiksi 15 ha

- ekologisen alan tulisi täyttää komission asettamat tavoitteet ympäristöhyötyjen saavuttamisesta. Ekologisen alan vaatimuksen ei kuitenkaan tule aiheuttaa merkittävästi lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia, mm. pinta-alojen digitointivaatimuksista ja valvonnasta johtuen. Hallinnollisen taakan minimoimisen ja ympäristöhyötyjen saavuttamisen näkökulmasta ekologiseksi alaksi tulisi lukea esimerkiksi ne kesannot ja suojakaistat, jotka sijaitsevat tukikelpoisella peltoalalla. Ekologisen alan vaatimuksen toteuttamiselle tulisi asettaa vastaava vähimmäispinta-alaraja kuin viljelyn monipuolistamisvaatimuksessa

- viljelyn monipuolistamisvaatimuksesta ja ekologisen alan vaatimuksesta tulisi vapauttaa ne tilat, joiden peltopinta-alasta huomattava osa on nurmella, viherkesannolla ja/tai pysyvillä kasveilla, kuten marjapensailla tai hedelmäpuilla

- pysyvän nurmen vaatimusta tulisi toteuttaa kansallisella tai alueellisella tasolla lohkotason sijaan

- tulisi tutkia sitä, että ne viljelijät, joiden tuotannossa on jo muutoin erityisesti otettu huomioon ympäristöhoito ja -suojelu, oikeutettaisiin joustavasti viherryttämistukeen esim. siten, että näillä tiloilla toteutettaisiin vain osaa viherryttämistoimista.

Koska kasvin määritelmä on viherryttämisen näkökulmasta keskeinen asia, se tulee antaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen tasolla. Määritelmän tulee olla yksityiskohtainen, ja eri kasvilajit sekä niiden syys- ja kevätkylvöiset muodot tulee luokitella erillisiksi kasveiksi.

Viherryttämistukea koskevien mahdollisten viljelijäkohtaisten sanktioiden, jotka seuraavat tukikelpoisuusehtojen noudattamatta jättämisestä, tulee koskea vain viherryttämistukea, ei muita yhteisen maatalouspolitiikan mukaisia tukimuotoja, sillä niitä koskevat omat erilliset tukikelpoisuusehtonsa.

Nuorten viljelijöiden tukeen käytettävää enimmäismäärää tulisi nostaa enintään 5 %:iin suorien tukien kansallisesta enimmäismäärästä. Nuorten viljelijöiden tukea tulisi maksaa kaikkien nuoren viljelijän aktivoimien tukioikeuksien perusteella. Muutoin Suomi kannattaa nuorten viljelijöiden tukeen tehtyjä puheenjohtajamaan kompromissiehdotuksia.

Yhteistä markkinajärjestelyä koskeva asetus:

Suomi on valmis tutkimaan puheenjohtajavaltion ehdotusta koulumaito- ja kouluhedelmäohjelmien yhdistämisestä. Ohjelmien yhdistäminen ei kuitenkaan saa vaikeuttaa hyvin toimivan koulumaito-ohjelman toimeenpanoa Suomessa. Suomi kannattaa kouluhedelmäjärjestelmää, mutta suhtautuu varauksellisesti tukisumman nostoon 150 miljoonaan euroon per kouluvuosi.

Komissio on todennut, että kauran vientituen maksaminen on mahdollista nykyistä vastaavasti, mikä vastaa Suomen kantaa.

Suomi suhtautuu edelleen myönteisesti komission ehdotukseen tuottaja- ja toimialaorganisaatiojärjestelmän kehittämisestä kattamaan kaikki maatalouden perustuotteet ja jäsenvaltioiden velvollisuuteen hyväksyä tuottajaorganisaatiot kaikilla maatalouden sektoreilla. Puheenjohtajamaan viimeisessä ehdotuksessa on säilytetty

nykytilanne, eli tuottaja- ja toimialaorganisaatioiden hyväksyminen muilla kuin erikseen mainituilla sektoreilla olisi jäsenvaltioille valinnais- ta.

Maaseudun kehittämisasetus:

Suomi voi suhtautua joustavasti puheenjohtajavaltion ehdotuksiin LFA-alueiden määrittelyn osalta.

Suomi kannattaa suoritusvarausta vain, jos se on vapaaehtoinen kansallinen järjestelmä. Suoritusvaraus on maaseudun kehittämisrahaston osalta tarpeeton ja lisätyötä aiheuttava ilman mitään lisäarvoa.

Puheenjohtajavaltion ehdotusten perusteella näyttäisi siltä, että asetusehdotus mahdollistaisi nykyisen kaltaiset metsätaloustoimenpiteet. Käsitellyn edetessä on varmistettava, että tämä tulkinta pitää.

Horisontaaliasetus:

Alustavasti Suomi katsoo, että vaikka valvonnan vähentäminen on kannatettavaa ja se voisi mahdollistaa myös ennakoiden maksamisen, valvonnan kokonaismäärän vähentämisen ei tulisi tapahtua valvontaotantaan valittujen tuen hakijoiden valvontataakkaa kasvattamalla. Lisäksi todentamisviranomaisen uusintavalvontojen määrän tulisi kiinteiden määrien sijaan vastata paremmin tuen hakijoiden määrää.

Suomi katsoo, että jäsenmaille pakollisen tilaneuvontajärjestelmän soveltamisalan laajentamisesta tarvitaan jatkokeskustelua sekä pilareiden I ja II välisen neuvonnan yhteensovittamis-

ta. Suomen mielestä toimeenpanoon tarvitaan siirtymäaika, jos tilaneuvontajärjestelmää laajennetaan komission esittämällä tavalla. Suomi kannattaa puheenjohtajamaan muutosehdotuksia, jotka koskevat tilaneuvontajärjestelmää.

Suomi suhtautuu pääosin myönteisesti puheenjohtajamaan muutosehdotuksiin, jotka koskevat täydentäviä ehtoja. Ehdotus siitä, että päätös vesipuitedirektiivin sisällyttämisestä täydentäviin ehtoihin tehtäisiin normaalissa lainsäädäntömenettelyssä sen jälkeen, kun direktiivi on toimeenpantu ja viljelijöihin kohdistuvat velvoitteet identifioitu, on kannatettava.

Suomi katsoo, että torjunta-aineiden kestävä käytön direktiivistä sovellettavat täydentävissä ehdoissa sovellettavat artiklat tulee lisätä täydentävien ehtojen listaan normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä, kun direktiivi on toimeenpantu.

Suomi ei pidä hyvänä komission ehdotusta pienten tilojen järjestelmään kuuluvien jättämisestä pois täydentävien ehtojen järjestelmästä. Ehdotuksen hyväksyminen merkitsisi sitä, että tietyillä alueilla suuri osa maataloustuotannosta jäisi täydentävien ehtojen soveltamisen ulkopuolelle, mikä ei olisi tasapuolinen menettely jäsenmaiden välillä.

Suomi pitää hyvänä puheenjohtajavaltion esityksessä olevia muutoksia valtuuksista delegoitujen säädösten antamisesta valtuuksiksi täytäntöönpanosäädösten antamiseen. Suomi katsoo, että olennaisina määritelmänä myös termien "hallinnollinen seuraamus" ja "hallinnollinen tarkastus" määritelmät tulisi sisällyttää perusasetukseen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

EU:n komissio julkisti 12.10.2011 ehdotuksen yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseksi vuoden 2014 alusta. Valiokunta antoi ensimmäisen lausuntonsa asiasta 14.12.2011 (MmVL

18/2011 vp — E 87/2011 vp). Valiokunta uudistaa aikaisemmassa lausunnossaan esittämänsä.

Mainittuun lausuntoon viitaten valiokunta pitää hallitusohjelman mukaisesti tärkeänä, että edistetään kansallista mahdollisuutta varmistaa Suomen maatalouden erityistarpeiden mukaisesti maataloustuotannon monipuolisuus ja keskeis-

ten tuotteiden tuotannolla kansallinen huoltovarmuus. Valiokunta katsoo, että uudistuksessa tulee turvata maamme eri alueille tyypillisten ja perinteisten tuotannonalojen toimintaedellytykset ottaen huomioon myös maamme ilmastolliset olosuhteet. Valiokunta pitää välttämättömänä, että uudistuksessa Suomen tavoitteena on tukitasojen säilyttäminen siten, että tuet mahdollistavat maatalouden kannattavuuden turvaamisen koko maassa.

Aikaisemman lausunnon mukaisesti valiokunta pitää erityisen välttämättömänä, että

- tuotantosidonnaisten tukien osuutta maamme suorista tuista lisätään nykyisestään

- Suomelle tulevaa (LFA) hehtaariohjausta määrää korotetaan

- Suomen ympäristötukiohjelmaa vastaavat toimet muodostuvat jatkossakin laajapohjaisiksi ja viljelijöitä taloudellisesti kannustaviksi

- mahdollisuus kansallisten tukien maksamiseen säilyy

- sokerintuotannon kiintiöjärjestelmä säilyy

- maidontuotannon ohjausjärjestelmä säilyy

- luomu- ja lähiruuan tuotantoa edistetään ja helpotetaan tuotteiden markkinoillepääsyä, ja että

- maatalouspolitiikan yksinkertaistamisessa edetään konkreettisesti byrokratian karsimisiksi.

Aikasempaan lausuntoon viitaten valiokunta pitää myös välttämättömänä, että uudistuksen lähtökohdaksi on perheviljelmiin perustuvan monipuolisen maataloustuotannon jatkuminen kaikilla Euroopan alueilla. Euroopan tulee panostaa maailman yhä heikkenevän ruokaturvan parantamiseen. Uudistus ei siten saa heikentää maamme eri alueille tyypillisten ja perinteisten tuotannonalojen toimintaedellytyksiä ottaen huomioon myös maamme ilmastolliset olosuhteet ja kasvien kasvuyöhykkeet. Tuotanto-olosuhteissa olevat luonnonolosuhteista johtuvat erot tulee tasata tukijärjestelmien kompensatioilla. EU tarvitsee luonnonolosuhte-eroja tasaavaa maatalouspolitiikkaa. Tämän lisäksi tarvitaan kansallisia tukia EU:n tukien rinnalle. Samalla

valiokunta painottaa huoltovarmuuskysymystä eli sitä, että jokaisella valtiolla on oikeus ja velvollisuus huolehtia kansalaistensa elintarvikkeiden saatavuudesta.

Valiokunta korostaa sitä, että uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvalla vihreällä taloudella on tulevaisuudessa erittäin keskeinen asema talouden yleisen kehityksen kannalta ja myös talouden elvyttämisen kannalta, niin Suomessa kuin EU:ssa. Tarvitsemansa raaka-aineet maamme elintarviketeollisuus hankkii pääosin kotimaiselta maa- ja puutarhataloudelta. Kuljetuskustannusten takia merkittävä osa elintarviketeollisuudestamme on myös riippuvainen kotimaisesta raaka-aineesta. Elintarviketeollisuus on sekä tuotannon bruttoarvolla että arvonlisäyksellä mitattuna Suomen viidenneksi suurin teollisuudenala.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että biotalouden keskeisesti kuuluvan maatalouden rahoituksesta huolehditaan. Elintarviketeollisuuden tulevaisuus niin Suomessa kuin EU:ssakin on turvattava. On tärkeää, että Suomen kannanotot EU:n rahoituskehyksiä koskevissa neuvotteluissa edistävät omalta osaltaan myös muiden jäsenmaiden hyväksynnän saamista maamme tavoitteille yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksessa.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta pitää erittäin keskeisenä yksinkertaistamis ehdotusten huomioon ottamista. Siten yksinkertaistamisesta tulee käydä konkreettisia jatkokeskusteluja esimerkiksi yhtenäisestä ja nykyistä suuremmasta mittaustoleranssista sekä satunnaisotannon tulosten vaikutuksesta valvonnan lisäykseen ja vähentämiseen sekä vihertämistuen täydentäviä ehtoja vastaavasta valvontamäärästä. Näistä asioista tulee myös säätää perusasetuksessa. Valiokunta toteaa lisäksi tässäkin yhteydessä, että toimeenpanon näkökulmasta nyt kyseessä olevan uudistuksen toteuttamisen on arvoitu vaativan huomattavan suurta työpanosta. Työmäärän kasvun on arvioitu olevan osin pysyvää. Valiokunta pitää välttämättömänä, myös taloudellisista syistä, että niin yhteisen maatalouspolitiikan kuin maaseudun kehittämispolitiikan yksinkertaistamisessa edetään

konkreettisesti (mm. maatalouden tuotantosi-donnaisia tukia lisäämällä) byrokratian karsimiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että EU:n hallintoprosesseja kehitetään ja kevennetään säästöjen aikaansaamiseksi.

Valiokunta toteaa, että komission esityksen käsittelyssä monet esityksen yksityiskohdat ovat sinänsä edenneet Suomen kannalta myönteiseen suuntaan. Samalla valiokunta kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että esityksen jatkokäsittely on vahvasti riippuvainen EU:n rahoituspää-töksestä. Valiokunta uudistaakin ehdotuksesta EU:n rahoituskehysiksi vuosille 2014—2020 lausunnossaan MmVL 16/2012 vp — U 40/2011 vp lausumansa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että niin EU:n rahoituskehysten käsittelyssä kuin EU:n maatalouspolitiikan uudistamisessakin pysytään tavoiteaikataulussa eli lopullinen ratkaisu saavutetaan Eurooppa-neuvostossa lokakuussa ja loppuvuoden aikana päästään yhteisymmärrykseen Euroopan parlamentin kanssa. Valiokunta kuitenkin korostaa sitä, että tulee myös varautua tilanteeseen, jossa päätökset viivästyvät. Mahdolliset viivästykset päätöksenteossa eivät saa aiheuttaa katkoksia tai viivästyksiä tukien maksatukseen. Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että neuvottelut Etelä-Suomeen eli A- ja B-tukialueelle maksettavan kansallisen 141-tuen jatkosta käydään samanaikaisesti EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen kanssa. Mikäli neuvottelut eivät etene, sopimusta on jatkettava sellaisenaan ainakin siihen saakka, kunnes uusi neuvottelutulos on saatettu voimaan. Valiokunta toteaa, että EU-tukien tasossa tai muodossa tapahtuvat muutokset voivat heijastua Suomen kansallisiin tukiin (liittymissopimuksen artiklat 141 ja 142). Suomen kansallisten tukien jatko ajoittuu vuoden 2013/2014 vaihteeseen. Nykyinen 141-päätös on voimassa vuoden 2013 loppuun saakka, ja 142-tuen maksuvaltuutta tarkastellaan vuonna 2014.

1 Suoria tukia koskeva asetus

A Yleistä

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo, että jäsenmaille tulee antaa laaja päätösvalta myönnettäessä tukioikeuksia kansallisesta varannosta. Erityistilanteissa tukioikeuksia tulee aina voida myöntää.

Aktiiviviljelijän määritelmän (artikla 9) osalta puheenjohtajamaa on ehdottanut kompromissiehdotuksessaan poistettavaksi komission asetusehdotuksesta sen, että suoria tukia ei myönnetä, jos viljelijän vuotuiset suorat tuet ovat vähemmän kuin 5 prosenttia hänen muun kuin maataloustoiminnan kokonaistuloistaan edellisellä verovuonna. Näin ollen ehdoksi jäisi se, että suoria tukia ei myönnettäisi, jos viljelijän maatalousmaa on pääasiassa maita, jotka ovat luontaisesti laiduntamiseen tai viljelyyn sopivassa kunnossa eikä näillä aloilla noudateta jäsenmaan määrittämiä maan hoidon vähimmäisvaatimuksia. Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta pitää puheenjohtajamaan ehdotusta oikean suuntaisena. Valiokunta toteaa, että aktiiviviljelijän käsite on sinällään hyvä ja hyväksyttävä, mutta moni viljelijä on pakotettu monipuolistamaan yritystoimintaansa tai työskentelemään myös tilan ulkopuolella toimeentulonsa turvaamiseksi. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä yleisenä huomiona sitä, että aktiiviviljelijän tarkempi määrittely maataloustoiminnan perusteella tulee jättää kansallisten viranomaisten toimivaltaan, jotta maatalouden erityispiirteet eri puolilla yhteisöä voidaan ottaa huomioon. Samasta syystä myös pienten tilojen tukijärjestelmän soveltamisen tulee olla kansallisesti päätettävissä.

Valiokunta toteaa, että Suomi saa nykyisin maksaa 10 prosenttia EU:n suorista tuista tuotantoon sidottuina. Valiokunta korostaa sitä, että tuotantosidonnaisen tuen merkitys on Suomessa erittäin suuri erityisesti kotimaisen naudanlihan tuotannossa. Emolehmäpalkkioiden irrottaminen tuotannosta katkaisisi emolehmien määrän kasvuun, mikä nopeuttaisi naudanlihan tuotannon vähenemistä. Tuotantosidonnainen lypsy-lehmä-palkkio on tärkeä myös AB-tukialueen maidon-

tuotannolle, joka on naudanlihatuotannon tavoin ollut pitkään laskusuunnassa. Valiokunta toteaaakin, että maamme tuotantosidonnaisten tukien osuutta tulee kasvattaa jatkoneuvotteluissa. Valtioneuvoston kannan mukaisesti tuotantosidonnaisten tukien enimmäisprosentin tulee määriä siten, että se ottaa huomioon myös Suomen kansallisesti maksaman EU:n lypsylehmäpalkkion osuuden.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo, että nuorten viljelijöiden tukeen käytettävää enimmäismäärää voidaan nostaa enintään 5 prosenttiin suorien tukien kansallisesta enimmäismäärästä. Nuorten viljelijöiden tukea tulee maksaa kaikkien nuoren viljelijän aktivoimien tukioikeuksien perusteella. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että luopumisjärjestelmää voidaan jatkaa vuoden 2014 jälkeen.

B Viherryttäminen

Valiokunta uudistaa lausunnossaan MmVL 18/2011 vp — E 87/2011 vp viherryttämisestä esittämänsä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että komissio on jo rahoituskehystä koskevassa ehdotuksessaan poikkeuksellisesti ottanut voimakkaasti kantaa myös maatalouspolitiikan sisältöön tuomalla esille vaatimuksen, jonka mukaan 30 prosenttia tuesta tulee sitoa viherryttämiseen. Valiokunta toteaa, että toteutuessaan tämä ehdotus sitoisi merkittävän osan suorasta tuesta. Maamme tuotannon kannalta ongelmalliset (otteen huomioon maamme tuotannon rakenne ja peltolohkojen pirstaleisuus) ehdotukset koskevat viljelyn monipuolistamista, pysyvää nurmea ja ekologista alaa. Viherryttäminen ei saa luoda pelkästään lisäbyrokratiaa, jonka ympäristönsuojelulliset vaikutukset jäävät vähäisiksi. Viherryttämisen suurimmat huolet liittyvät säännösten monimutkaistumiseen, lisääntyviin viljelykustannuksiin sekä valvontatarpeen lisääntymiseen. Lisäbyrokratian estämisen ohella tärkeää on myös, että tuotannonrajoitteita asetettaessa maailman ruokahuollon yhä paheneva tilanne otetaan huomioon, mitä on jo korostettu edellä.

Valiokunta toteaa, että komission ehdotuksen mukaisen maataloustukien viherryttämisen myönteiset vaikutukset voivat jäädä Suomessa joka tapauksessa kokonaisuutena pieniksi, sillä Suomessa on jo olemassa kattava ja melko laaja ympäristötukiohjelma. Valiokunta pitääkin välttämättömänä, että nyt ehdotetut ja Suomessa jo sovellettavat toimenpiteet voidaan yhteensovittaa mahdollisimman hyvin. Valiokunta kiinnittää toisaalta huomiota siihen, että suomalaisen maatalouden suhteellinen kilpailukyky voi jopa jossain määrin parantua yhteisen maatalouspolitiikan viherryttämisen myötä, kun maataloustuottajat myös muualla EU:ssa joutuvat sitoutumaan maatalouden ympäristökuormitusta vähentäviin toimenpiteisiin. Tuolloin viherryttämisehdot toimisivat tuotannon rajoitteina lähinnä EU:n suotuisimmilla, tehotuotantoa harjoittavilla alueilla, joissa lisäviherryttämiseen on todellista tarvetta. Kyseisillä alueilla Suomen ympäristötukiohjelmaa vastaavat toimet olisi pitänyt toteuttaa jo aikaisemmin.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo, että viherryttämisen osalta uuden byrokratian ja hallinnollisen lisätaakan välttämiseksi vaihtoehtona komission ehdotukselle tulee tutkia viherryttämistoimien ja täydentävien ehtojen yhdistämistä. Tällöin vältettäisiin ne hallinnolliset ongelmat, joita erillinen viherryttämistuki luo, ja siksi täydentävien ehtojen vahventaminen tältä osin olisi hallinnollisesti kevyempi ratkaisu.

Toisena tutkinnan arvoisena vaihtoehtoisena mallina komission ehdotukselle valtioneuvoston kannassa on tuotu esiin menettely, jossa jäsenmaat valitsevat kaikille EU-maille yhteisestä keinovalikoimasta tietyn määrän viherryttämistoimenpiteitä, joita heidän maansa kaikki viljelijät noudattavat. Yhtyen tältä osin valtioneuvoston kantaan valiokunta pitää ehdotusta tarpeellisena, jotta viherryttämistoimenpiteet saadaan paremmin paikallisiin olosuhteisiin soveltuviksi. Silloin niistä saadaan myös paras mahdollinen ympäristöhyöty.

Valiokunta pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti välttämättömänä, että viherryttämistoimia joka tapauksessa yksinkertaistetaan. Siten

valiokunta pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti tarpeellisenä seuraavia toimenpiteitä:

- viljelyn monipuolistamisvaatimuksessa ehtona LFA-alueella tulee olla kahden kasvin viljely komission esittämän kolmen kasvin vaatimuksen sijaan

- tilan pinta-alan alaraja toimenpiteelle tulee olla kolmea hehtaaria korkeampi, esimerkiksi 15 ha

- ekologisen alan vaatimus ei saa aiheuttaa lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia, mm. pinta-alojen digitointivaatimuksista ja valvonnan johtuen. Hallinnollisen taakan minimoimisen ja ympäristöhyötyjen saavuttamisen näkökulmasta ekologiseksi alaksi tulee lukea esimerkiksi ne kesannot ja suojakaistat, jotka sijaitsevat tukikelpoisella peltoalalla. Ekologisen alan vaatimuksen toteuttamiselle tulee asettaa vastaava vähimmäispinta-alaraja kuin viljelyn monipuolistamisvaatimuksessa

- viljelyn monipuolistamisvaatimuksesta ja ekologisen alan vaatimuksesta tulee vapauttaa ne tilat, joiden peltopinta-alasta huomattava osa on nurmella, viherkesannolla ja/tai pysyvillä kasveilla, kuten marjapensailla tai hedelmäpuilla

- pysyvän nurmen vaatimusta tulee toteuttaa kansallisella tai alueellisella tasolla lohkotason sijaan

- ne viljelijät, joiden tuotannossa on jo muutoin erityisesti otettu huomioon ympäristöhoito ja -suojaus, tulee oikeuttaa joustavasti viherryttämistukeen esim. siten, että näiltä tiloilta vaaditaan vain osa viherryttämistoimista

- joustavaa siirtymistä viherryttämistukeen on syytä arvioida niiden viljelijöiden osalta, jotka ovat sitoutuneet ympäristötuen ehtoihin.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että viherryttämisehtojen joustamaton soveltaminen johtaa kustannusten nousuun tiloilla, joilla on haettu kustannussäästöjä työtä jakamalla ja erikoistumalla. Uusien ehtojen täyttäminen voi aiheuttaa vaikeuksia ja lisäkustannuksia myös viljelysmaan saatavuuden takia, mikä hidastaa rakennkehitystä. Taloudelliset vaikutukset muodostuisivat suurimmiksi kotieläintiloilla, joilla

maan käyttöä ohjaa rehu- ja lannanlevitysalan tarve. Erityisesti suurilla sika- ja siipikarjatiloilta, joilla pelto käytetään lähes kokonaan 1-2 rehukasvin viljelyyn, viherryttämisehdot lisäävät kustannuksia. Etenkin alueilla, joilla on runsaasti eläimiä suhteessa peltoalaan, lisämaata ei ole mahdollista saada vuokralle kohtuullisyydeltä muuten kuin korkeaan hintaan. Viherryttäminen todennäköisesti tuo karjatilaille paineen hankkia lisämaata eläintiheillä alueilla. Valiokunta pitää tarpeellisenä, että edistetään aktyiivitulojen mahdollisuuksia hankkia lisämaata. Toisin kuin joissakin muissa EU-maissa, Suomessa peltoala ei sisällä pellon reuna-alueita, mikä vaikeuttaa viherryttämisehtojen täyttämistä.

Alueellisesti viherryttämiseen liittyvä kolmen kasvin viljelykiertovaatimus aiheuttaa suurimpia haasteita Kainuun ja Lapin ELY-keskusten alueiden viljailijoille (vuonna 2011 yhteensä 115 tilaa) sekä Pohjois-Pohjanmaan epäsuotuisimpien osien viljailijoille. Monilla näistä tiloista jo kahdenkin viljakasvin (ohra ja kaura) viljelyminen muodostuu suureksi haasteeksi. Lohkon kasvuolosuhteiden merkitys korostuu vehnän ja öljykasvien viljelyssä pohjoista kohti mentäessä, mistä syystä niillä alueilla, joilla toimitaan näiden viljelykasvien menestymisen pohjoisrajoilla, tarvitaan monivuotista tasaajaksoa, jolloin näitä kasveja voidaan paremmin viljellä niille parhaiten sopivilla lohkoilla.

Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että toisaalta maatalouspolitiikan viherryttämisen voidaan arvioida parantavan luomutuotannon suhteellista asemaa suhteessa intensiivisesti viljeltyihin tavanomaisiin tiloihin. Luonnonmukaisessa viljelyssä (luomu) olevat tilat täyttäisivät komission esityksen mukaan automaattisesti viherryttämisen ehdot. Vuonna 2010 Suomen kaikista maatiloista noin 6 prosenttia oli luomutiloja. Luomutilojen osuus kaikista alueen tiloista on suurin Ahvenanmaan, Kainuun ja Pohjois-Karjalan maakunnissa. Vuonna 2010 luonnonmukaisesti viljellyn maatalousmaan osuus Suomen noin 2,3 miljoonan hehtaarin maatalousmaan määrästä oli 7,5 prosenttia eli noin 170 000 hehtaaria.

Valiokunta katsoo valtioneuvoston kannan mukaisesti, että koska kasvin määritelmä on viherryttämisen näkökulmasta keskeinen asia, se tulee antaa Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetuksen tasolla. Määritelmän tulee olla yksityiskohtainen ja eri kasvilajit sekä niiden syys- ja kevätkylvöiset muodot tulee luokitella erillisiksi kasveiksi.

Valiokunta katsoo myös, että viherryttämistukea koskevien mahdollisten viljelijäkohtaisten sanktioiden, jotka seuraavat tukikelpoisuusehtojen noudattamatta jättämisestä, tulee koskea vain viherryttämistukea, ei muita yhteisen maatalouspolitiikan mukaisia tukimuotoja, sillä niitä koskevat omat erilliset tukikelpoisuusehtonsa.

2 Yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva ase- tus

Valiokunta toteaa, että markkinatoimenpiteet sokerin kiintiöjärjestelmän lakkauttamista lukuun ottamatta säilyisivät pääsääntöisesti käytössä. Valiokunta painottaa sitä, että sokerintuotannon kiintiöjärjestelmän mahdollinen lakkauttaminen vaarantaa Suomen sokerintuotannon jatkuvuuden ja keskittää tuotannon EU:n parhaille tuotantoalueille. Valiokunta pitääkin erittäin tärkeänä kiintiöiden säilyttämistä. EU:n sokerin ja tarkkelysperunan tuotantokiintiöt ja kansallinen tuki ovat turvanneet suomalaisen sokerin ja perunatarkkelyksen tuotannon jatkumisen. Tuotannon jatkuminen näillä aloilla tulee turvata myös vireillä olevassa maatalousuudistuksessa.

Valiokunta on jo aikaisemmassa lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että sokerikiintiöiden poistuminen johtaa EU:n perinteisen oman varan, sokerimaksujen, poistumiseen vuodesta 2015 lukien. Vastaava rahamäärä (n. 123 miljoonaa euroa/vuosi) tulee kerätä EU:n budjettiin normaalin jäsenmaksun kautta. Suomen osuus sokerimaksusta on ollut huomattavasti jäsenmaksuamme pienempi, joten muutos lisää Suomen maksuja EU:lle.

Valiokunta toteaa, että maitokiintiöjärjestelmän poistuminen luo epävarmuutta maitomarkkinoille. Maidontuotannossa ohjausjärjestelmä tuleekin säilyttää. Lisäksi maamme maidontuo-

tannon toimintaedellytykset tulee turvata esim. alalle suunnattujen erityistukien muodossa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että markkinatoimenpiteiden tehokas ja nopea soveltaminen varmistetaan. Jatkossakin vientitukea on voitava myöntää esim. kauralle. Lisäksi yksityisen varastoinnin tukien maksamisen mahdollisuus on tärkeä erityisesti meijeri- ja lihatuotteita ajatellen.

Komissio on korostanut alkutuotannon aseman vahvistamista elintarvikeketjussa. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että alkutuotannon asemaa elintarvikeketjussa parannetaan edistämällä tuotteiden pääsyä jakeluun ja kauppaan puuttumalla lainsäädännöllisesti kaupan määrävään rooliin. Monipuolista ja toimivaa kilpailutilannetta päivittäistavarakaupassa tulee edistää. Tavoitteena tulee olla markkinoiden nykyistä tasapainoisempi toiminta alkutuotannon kannalta. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että tuotaja- ja toimialajärjestelmää kehitetään, alkupe-
rämerkintöjä lisätään ja lähiruuan tuotantomahdollisuuksia edistetään.

3 Erillinen komission ehdotus neuvoston asetukseksi maatalouden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä (KOM(2011) 629 lopullinen)

Komission ehdotusta ei ole käsitelty, koska se liittyy läheisesti Lissabonin sopimuksesta päätöksentekomenettelyihin seuraaviin muutoksiin. Keskustelu näistä muutoksista neuvoston ja Euroopan parlamentin välillä on yhä kesken. Valiokunta tulee palaamaan ehdotuksiin tältä osin asian käsittelyn edetessä.

4 Maaseudun kehittämisasetus

Valtioneuvoston kirjelmästä käy ilmi, että muotoiluja on tehty asetusehdotuksen yksinkertaistamiseksi ja selventämiseksi. Esimerkiksi ohjelman laatimisen vaatimuksia on vähennetty, vuosikertomuksen määräaikoja myöhennetty nykyistä vastaaviksi ja ennakkoehtoja vähennetty koskemaan vain niitä, jotka suoraan liittyvät ohjelman sisältöön tai tavoitteisiin. Lisäksi ohjel-

man prioriteetteihin on lisätty metsätalous ja eläinten hyvinvointi. Myös lukuisia toimenpiteiden ehtojen yksinkertaistamisia ja selvennyksiä on tehty. Valiokunta pitää asioiden etenemistä tältä osin myönteisenä.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on todettu, että luonnonhaittakorvausten uudistaminen on erittäin herkkä aihe asetusehdotuksessa. Uudistus on tältä osin monelle maalle hyvin vaikea, sillä uudet kriteerit muuttaisivat merkittävästi nykyisiä LFA-aluejakoja monessa maassa. Valiokunta korostaa sitä, että korvauksen hehtaarikohtaista määrää tulee korottaa siten, että se ottaa nykyistä paremmin huomioon maamme erityisolosuhteet.

Valiokunta tuo voimakkaasti esiin, että jakokriteerien mahdollinen muuttuminen II pilarin tuissa voi EU-kokonaisrahoituksen pysyessä nykytasolla merkitä Suomen tukiosuuden pienenemistä. Tavoitteena tulee olla maamme tukien korottaminen EU:n rahoituksella. Jakokriteerien muuttuminen lisäisi painetta Suomen EU-osarahoitteisten maaseudun kehittämistukien, kuten ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen (LFA), kansallisten, kehysvaikutteisten rahoitusosuuksien kasvattamiseen, mikäli nykyinen rahoituksen taso halutaan säilyttää. Jo nykyisellään kansallisen osarahoituksen osuus on maassamme merkittävä. Osarahoituksen salliminen jatkossakin on tärkeää.

Yhteisen maatalouspolitiikan toimia on kehitettävä EU:n Itämeri-strategian ympäristönsuojelutavoitteiden toteuttamiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan kuuluva maatalouden ympäristöohjelma on jatkossakin laajapohjainen ja viljelijöitä taloudellisesti kannustava. Ympäristöohjelman kautta toteutettavien toimenpiteiden on oltava tilatasolla hyvin ja kustannustehokkaasti toteutettavissa.

Komission ehdotuksessa luonnonmukainen tuotanto on erotettu ympäristötuesta omaksi toimenpiteekseen. Valiokunta toteaa, että tämä lisää byrokratiaa, sillä rahoitus suunnittelu ja seuranta tulee tehdä tältä osin omana toimenpiteenään. Ehdotuksen mukaan luomutuotannosta sopimuksen tehnyt tila ei voisi saada ympäristötu-

kea. Näin se ei voisi saada ympäristökorvausta esimerkiksi perustaessaan kosteikon tai suojavyöhykkeen tai hoitaessaan perinnebiotooppeja. Luomutilojen tulee saada jatkossakin ympäristökorvausta esimerkiksi perustaessaan kosteikon tai suojavyöhykkeen tai hoitaessaan perinnebiotooppeja. Valiokunta katsookin, että luonnonmukaisen tuotannon säilymiseksi maassamme ja sen kehittämiseksi on välttämätöntä, että kyseiselle tuotannolle voidaan maksaa ympäristötukea. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että erityisesti maamme luonnonmukaisen kotieläintuotannon ongelmana on luonnonmukaisesti tuotetun valkuaisen vaje, mikä johtuu pohjoisista luonnonolosuhteistamme. Luonnonmukaisessa tuotannossa edellytetään käytettäväksi luonnonmukaisesti tuotettuja rehuja. Luonnonmukaisesti tuotetun valkuaisen tuotantoon on voitava kannustaa tukitoimenpiteillä. Samalla valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valkuaisrehumavaraisuus maamme kotieläintuotannossa on muiltakin osin hyvin alhainen ja riippuvuus tuontirehusta erittäin suuri.

Valiokunta katsoo, että uusien riskinhallintavälineiden kehittämistä tulee selvittää. Tarvitaan joustavia ja Suomen olosuhteisiin soveltuvia järjestelmiä, joilla parannetaan maatilojen mahdollisuuksia suojautua muun muassa satovahinkoja sekä eläin- ja kasvitautivahinkoja vastaan.

Valiokunta toteaa, että se on antanut koheesiopolitiikan asetuspaketista aikaisemmin lausunnot MmVL 19/2011 vp — E 85/2011 vp ja MmVL 7/2012 vp — U 72/2011 vp. Asetuspaketin ehdotukset koskevat muun ohella maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan aluekehitysrahastoa. Valiokunta uudistaa kyseisissä lausunnoissaan esittämänsä kannanotot.

5 Horisontaaliasetus

Valtioneuvoston kirjelmästä käy ilmi, että puheenjohtajavaltio on antanut maaliskuun lopun ja toukokuun lopun välillä kolme kompromissiesitystä. Kompromissiesitykset sisältävät sekä teknisiä että sisällöllisiä muutoksia. Valiokunta pitää myönteisenä ehdotuksia, jotka yksinkertaistavat valvonnan sääntöjä ja edistävät mah-

dollisimman oikeudenmukaisen ja ymmärrettävän tukijärjestelmän toteuttamista ja vastaavaa valvontaa tilatasolla. Yksinkertaistamistyötä on kuitenkin jatkettava ehdotusten jatkokäsittelyssä.

Valiokunta vaatii, että uudistuksen yhteydessä viljelijöiden oikeusturvaa parannetaan valvontaa ja hallintoprosesseja yksinkertaistamalla ja selkeyttämällä. Virheistä johtuvat sanktiot eivät saa olla jatkossa kohtuuttomia.

Valiokunta on lausunnossaan MmVL 18/2011 vp — E 87/2011 vp todennut, että valiokunta vastustaa horisontaaliasetusehdotuksen ehdotuksia jäsenvaltioille määrättävistä seuraamuksista ja ehdotettua jäsenvaltioiden lisättyä vastuuta mahdollisista tahattomistakin tulkintavirheistä. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä, että tarkastuksia tulee yksinkertaistaa. Valvontojen määrää tulee vähentää, jos valvonta toimii hyvin ja virheiden määrät ovat hyväksyttävällä tasolla. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tukien valvontaa kohdennetaan riskipainotteisesti eri maiden, alueiden ja eri tuotantomuotojen välillä. Pienten rikkeiden seurannan sijaan tulee valvonnassa omaksua uusia yksinkertaisempia järjestelmiä. Peltoalaperusteisissa tuissa kasvupinta-alaa koskevat tarkastukset eivät saa vaihdella sattumanvaraisesti käytettävästä digitaalisesta kartta-aineistosta riippuen. Valiokunta katsoo myös, että nykyisenkaltaisesta jäsenvaltioihin kohdistettavasta kiinteämääräisestä rahoitusoikaisumenetelmästä tulee luopua. Rahoitusoikaisujen tulee aina perustua tarkkaan arvioon rahastoille aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta. Suomen osalta esimerkiksi kahden prosentin leikkaus kahden vuoden pinta-alatukiin merkitsee vähintään 28 miljoonan euron tulon menetystä valtion taloudessa.

Valiokunta on jo aikaisemmin kiinnittänyt huomiota siihen, että Suomen kaltaisessa pohjoisessa jäsenvaltiossa ongelmia aiheuttaa ehdotettu horisontaalinen lähestymistapa I ja II pilarin tukien maksatusaikoihin. Olosuhteidemme takia valvontoja ei voida käynnistää samassa aikataulussa kuin eteläisemmissä jäsenvaltioissa. Näin ollen valvontoja ei saada päätökseen myöskään samalla aikataululla. Myös pohjoisilla jäsenval-

tioilla tulee olla mahdollisuus maksaa viljelijöille ennakkoita. Ennakoiden maksuehdot tulee määritellä nykyistä ehdotusta merkittävästi joustavammin. Ennakot on voitava maksaa kaikille tiloille sen jälkeen, kun hallinnolliset tarkastukset on tehty. Valvontojen tekeminen keskieuropallaisella aikataululla on mahdotonta Suomessa pitkien etäisyyksien ja rikkonaisten pelto-aiden sekä tilarakenteen vuoksi.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta katsoo, että vaikka valvontaa tulee vähentää, mikä mahdollistaa myös ennakoiden maksamisen, valvonnan kokonaismäärän vähentämisen ei tule tapahtua valvontaotantaan valittujen tuen hakijoiden valvontataakkaa kasvattamalla. Lisäksi todentamisviranomaisen uusintavalvontojen määrän tulee kiinteiden määrien sijaan vastata paremmin valvonnan todellista tarvetta. Jäsenmaille pakollisen tilaneuvontajärjestelmän soveltamisalan laajentamisesta tarvitaan jatkokeskustelua sekä pilareiden I ja II välisen neuvonnan yhteensovittamista. Toimeenpanoon tarvitaan ainakin siirtymäaika, jos tilaneuvontajärjestelmää laajennetaan komission esittämällä tavalla.

Valiokunta toteaa, että horisontaaliasetuksen 29 artiklan periaatetta maaseuturahastosta maksettavista päällekkäisistä tuista on syytä tarkentaa. Artiklasta tulee käydä yksiselitteisesti ilmi, että kysymys on päällekkäisten samasta asiasta maksettavien tukien kiellosta.

Artiklassa 12 (tilaneuvontajärjestelmä) puheenjohtajavaltion ehdotuksena on, että komission pakollisiksi ehdottamat neuvontakohteet, jotka liittyvät ilmastonmuutokseen, luonnon monimuotoisuuteen, vesiensuojeluun, eläin- ja kasvitautien ilmoittamiseen ja innovaatioihin sekä pienten tilojen taloudelliseen neuvontaan, voisivat olla jäsenmaiden vapaaehtoisesti sovellettavissa. Valiokunta pitää ehdotusta kannatettavana.

Valiokunta katsoo, että komission ehdotus pienten tilojen järjestelmään kuuluvien tilojen jättämisestä pois täydentävien ehtojen järjestelmästä ei ole hyvä. Ehdotuksen hyväksyminen merkitsisi sitä, että tietyillä alueilla suuri osa maataloustuotannosta jäisi täydentävien ehtojen

soveltamisen ulkopuolelle, mikä suosii osaa jäsenmaista.

Valiokunta on aiemmin kiinnittänyt huomiota niihin ongelmiin, jotka liittyvät ehdotukseen liittää vesipuitedirektiivi täydentävien ehtojen lakisääteisiin hoitovaatimuksiin. Hiilirikkaan maan suojelua edistävän ehdotuksen osalta valiokunta on kiinnittänyt huomiota turveperäisen maan suureen merkitykseen maamme maataloustuotannossa.

Artiklassa 93 (täydentävien ehtojen säännöt) puheenjohtajavaltion ehdotuksena on, että teksti vesipuitedirektiivin liittämisestä täydentäviin ehtoihin poistettaisiin. Valiokunta pitää ehdotusta hyvänä. Neuvoston pöytäkirjaan ehdotetaan kuitenkin lausumaa, jossa komissiota pyydetäisiin antamaan lainsäädäntöehdotus vesipuitedirektiivin viljelijöihin suoraan sovellettavien vaatimusten liittämisestä täydentäviin ehtoihin sen jälkeen, kun kaikki jäsenmaat ovat toimeenpanneet direktiivin. Valiokunta toteaa, että vesipuitedirektiiviä ei voida liittää täydentäviin ehtoihin kesken ohjelmakauden 2014—2020, koska tämä voisi pahimmassa tapauksessa aiheuttaa maatalouden ympäristötukeen sisällöllisiä muutoksia keskellä ohjelmakautta.

Hiilirikkaiden turvepeltojen osuus Suomen viljelystä peltoalasta on tällä hetkellä hiukan yli 10 prosenttia mutta nousee eräillä alueilla jopa puoleen viljelystä peltoalasta. Valiokunta vastustaa komission viljelyskelpoisille hiilirikkaille maille ehdottamia käyttörajoituksia. Ehto koskee Suomea voimallisemmin kuin muita jäsenmaita ehkä Irlantia lukuunottamatta. Komission ehdottama hiilirikkaan maan kyntökielto, jota valiokunta vastustaa, rajoittaisi toteutuessaan voimakkaasti tällaisten alueiden maatalouden kehittämistä. Näillä alueilla Suomessa on maito- ja nautakarjataloudessamme merkittävä osa. Kyntökielto vaikeuttaisi valvontoja. Erityinen ongelma olisi myös maalajien vaihtelu peruslohkojen sisällä. Ehdon toimeenpano olisi myös epäilemättä työläs ja kallis toteuttaa.

Valiokunta katsoo, että torjunta-aineiden keskeyttävän käytön direktiivistä sovellettavien artiklojen lisäämistä täydentävien ehtojen listaan tulee

harkita normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä, kun direktiivi on toimeenpantu.

Valiokunta pitää hyvinä puheenjohtajavaltion esityksessä olevia muutoksia, joiden mukaan valtuuksia antaa delegoituja säädöksiä ollaan muuttamassa valtuuksiksi antaa täytäntöönpanosäädöksiä. Olennaista on myös, että termien "hallinnollinen seuraamus" ja "hallinnollinen tarkastus" määritelmät sisällytetään perusasetukseen.

Valiokunta toteaa, että toimeenpanon näkökulmasta nyt kyseessä olevan uudistuksen toteuttamisen on arvioitu vaativan huomattavan suurta työpanosta. Työmäärän kasvun on arvioitu olevan osin pysyvää. Valiokunta pitää välttämättömänä, myös taloudellisista syistä, että niin yhteisen maatalouspolitiikan kuin maaseudun kehittämispolitiikan yksinkertaistamistyössä edetään konkreettisesti (mm. maatalouden tuotantosidonnaisia tukia lisäämällä) byrokratian karsimiseksi. Sekä hallinnon kuormitusta että viljelijöiden hallinnollista taakkaa on kevennetävä. Nykyistä hallintoa tulee jänkevöittää, jotta byrokratiaa voidaan karsia.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia ja erityisesti sitä,

että EU:n maatalouspolitiikan keskeisenä tavoitteena tulee olla maailman ruokaturvan parantaminen,

että tuotantosidonnaisten tukien osuutta maamme suorista tuista tulee lisätä nykyisestään,

että viherryttämistuen edellyttämissä toimenpiteissä on otettava huomioon maassamme jo tehdyt viherryttämistoimenpiteet,

että viljelytoimenpiteet tulee sallia myös hiilirikkailta mailta ja

että maatalouspolitiikan yksinkertaistamisessa tulee edetä konkreettisesti byrokratian karsimiseksi.

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Jari Myllykoski /vas
vpj.	Lauri Heikkilä /ps	Kari Rajamäki /sd
jäs.	Heikki Autto /kok	Janne Sankelo /kok
	Markku Eestilä /kok	Arto Satonen /kok
	Satu Haapanen /vihr	Katja Taimela /sd (osittain)
	Lasse Hautala /kesk	Reijo Tossavainen /ps
	Anne Kalmari /kesk	Tytti Tuppurainen /sd
	Timo V. Korhonen /kesk	vjäs. Teuvo Hakkarainen /ps (osittain)
	Pirkko Mattila /ps (osittain)	Simo Rundgren /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.